

**President Metsola sõnavõtt Euroopa Ülemkogu kohtumisel
Neljapäev, 14. detsember 2023**

Tere hommikust!

23. juuni 2022 oli Euroopa projektis oluline verstapost. See oli päev, mil ülemkogu jõudis ajaloolisele kokkuleppele anda Ukrainale ja Moldovale kandidaatriigi staatus ning Gruusiale selge ELiga ühinemise väljavaade.

Viimase pooleteise aasta jooksul on Ukraina kõigi oma eesmärkide täitmisel kiiresti edasi liikunud, võttes vastu vajalikud õigusaktid ja viies läbi reforme, kuigi olud on olnud väga rasked.

Sama kehtib ka Moldova kohta.

Lugupeetud kolleegid!

Oleme Euroopa Liidu jaoks järjekordse ajaloolise hetke tunnistajaks. Meie ülesanne on otsustada, kas haarata sellest harukordsest võimalusest kinni või läheb see ajalukku läbikukkumisena.

Ühest teiseni ei ole kuigi pikk maa.

Nüüd on aeg täita oma lubadused, näidata üles ühtsust ja solidaarsust, olla julge ja otsustada ning tõestada, et see otsus võib olla kõigile kasulik.

Järgmine samm on ühinemisläbirääkimiste alustamine Ukraina ja Moldovaga.

Ma mõistan selle otsuse murrangulisust ja saan aru, et mitte kõigile siinviibijatele ei tule see otsus kergelt. Kuid see otsus ei tulene pelgalt poliitilisest otstarbekusest. See põhineb saavutustel ja meie kriteeriumide täitmisel, arvestades, et igal riigil on meie seatud objektiivsete eesmärkide saavutamisel oma tee.

Praeguses üleilmses geopoliitilises olukorras läheb tegevusetus kalliks maksma.

Nagu ütlesin eile ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisel, on meile kõigile avanenud hea võimalus, mida me ei tohiks käest lasta.

Kinnitan, et oleme valmis aitama oma naabritel ühinemiseks ettevalmistusi teha. Euroopa Parlamendi ja Ukraina Ülemraada vahel käib juba tihe suhtlus. Alles äsja allkirjastasid need kaks parlamenti uue vastastikuse mõistmise memorandumi parlamentaarse demokraatia toetamiseks. See on praktiline viis, kuidas Euroopa Parlament saab aidata Ukrainal tulevaseks ELiga ühinemiseks valmistuda.

Sama võib öelda ka Moldova kohta. Meie demokraatia toetamise programmid ja tihe partnerlus Moldova parlamendiga on juba praegu Moldovale väärtuslikuks abiks teel Euroopasse.

Laienemine on meie parim geopoliitiline ja strateegiline investeering tulevikku. Nagu me kõik hästi teame, toob see kaasa suuri muutusi. Saavutustel põhinev laienemine tugevdab Euroopat ja Euroopa Liitu ning kindlustab meie eluviisi.

Lääne-Balkani riikides peame olema ettevaatlikud, et mitte vähendada kummagi poole sihikindlust ega motivatsiooni. Oleme kõik näinud, et Euroopa-meelsus on selles piirkonnas murettekitavalt kahanenud, isegi noorte seas. Lootus tuleb muuta käegakatsutavateks tulemusteks või see haihtub.

Iga kandidaatriik peab ELi liikmeks saamisel järgima oma teed, mis põhineb saavutustel. See ei ole lihtne, ja nagu paljud meist siin mäletavad ja võivad kinnitada, see võtab aega.

Kuid sel ajal, kui need riigid viivad ellu reforme ja muutusi, peame meie olema valmis sama tegema. See tähendab, et tuleb jätkata arutelusid selle üle, milline peaks olema Euroopa Liidu tulevik – alustades Rumeenia ja Bulgaaria kohast Schengeni alas.

Edasises mõttevahetuses on hea lähtuda Euroopa Parlamendi reformiteemalistest seisukohtadest, mida on põhjalikult kirjeldatud aluslepingu muutmist käsitlevas raportis ja mida loodetavasti arutatakse mõnel esseeisval kohtumisel.

Samal ajal jätkub sõda Ukrainas. Peame Ukraina poliitilist, sõjalist, humanitaaralast ja rahalist toetamist vankumatult jätkama, isegi kui see muutub raskemaks. See ei ole mitte ainult moraalne kohustus, vaid ka strateegiline ülesanne. Samuti on strateegiliselt vajalik jõuda kokkuleppele uues 50 miljardi euro suuruses Ukraina rahastus, mille üle Euroopa Parlament hääletas oktoobris. See puudutab investeringuid ja majanduskasvu ning seda on vaja nii Ukraina kui ka Euroopa jaoks.

Ukraina rahastu aitab Ukrainat taastada, üles ehitada ja moderniseerida, mis tähendab, et edaspidi on vaja vähem eelarvetoetust.

Püüame saada üha kiiremini muutuv ja järjest vaenulikumas maailmas tugevamaks, ühtsemaks ja konkurentsivõimelisemaks. Seda eesmärki tuleb toetada piisavate vahenditega. Paljudele tundub ikka veel, et me lihtsalt lükkame edasi vältimatut vajadust teha raskeid rahalisi otsuseid.

Pandeemia, Venemaa sissetung Ukrainasse, kliimamuutused, energiakriis ja elukalliduse tõus – kõik see on avaldanud oma mõju. Intressimäärade tõus on põhjustanud taasterahastu „NextGenerationEU“ laenukulude kasvu. Ühiselt kokku lepitud uued ülesanded seavad mitmeaastase finantsraamistiku äärmise pinge alla. Seetõttu peab Euroopa Ülemkogu jõudma kokkuleppele. Kokkuleppele, mis austab Euroopa Parlamendi kui eelarvapädeva institutsiooni õigusi, mis on sätestatud aluslepingutes. Kokkuleppele, mis peab leidma laenukulude haldamiseks struktuurse lahenduse, milles oma osa on ka edasiliikumisel omavahendite alal. Kokkuleppele, mis peab kaitsma liidu ühiseid väärtusi ega tohi kahjustada õigusriigi põhimõtet. Kokkuleppele, mis peab tagama, et EL suudab kriisidele ja ettenägematutele olukordadele tõhusalt reageerida. Ja samas ei või selle leppega teha kärpeid juhtprogrammides, mis kujutavad endast paljude inimeste jaoks Euroopa Liidust saadavat reaalselt kasu.

Sel põhjusel on Euroopa Parlament korduvalt nõudnud mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamist ja sel põhjusel oleme valmis seda arutelu jätkama.

Nii nagu jõudsimme kokkuleppele maailma esimeses tehisintellekti käsitlevas õigusaktis ja kriitiliste toormete õigusaktis, mille üle parlament hääletas paar päeva tagasi. Nii nagu suurendame üheskoos edukalt oma energiasõltumatust ja pakume stiimuleid puhta energia

kasutamiseks. Nii nagu võtsime vastu gaasi hoiustamist ja gaasinõudluse vähendamist käsitlevad õigusaktid ning oleme jõudnud lõpusirgele elektriturgude reformimisel. Nii nagu oleme maailmas esirinnas oma progressiivse turupõhise kliimapolitikaga.

Oleme saavutanud asju, mis tundusid võimatud. Ja me suudame seda korrata.

Sama kehtib meie tegevuse kohta Lähis-Idas, kus peame tegelema aktiivsemalt humanitaarolukorraga Gazas ning 7. oktoobri terrorirünnaku tagajärgedega Iisraelis ja Lähis-Idas laiemalt. Euroopa Liit võib võtta juhtrolli väljapääsu otsimisel ja edasiste sammude kavandamisel, aidata kaasa taastamistöodel ja ühiskonna ülesehitamisel ning püüda saavutada kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse abil reaalsel, jätkusuutlikku ja püsivat stabiilsust. Isegi praeguses sõjandus peame rääkima rahust ja sellest, kuidas säästa süütute inimeste elu, lõpetada terror ja austada rahvusvahelist õigust ning pakkuda juba täna palestiinlastele kergendust ja iisraellastele lootust. Samuti peame tagama, et Jordani Läänekaldast ei saaks uus piirkondlike pingete tulipunkt.

Lõpetuseks lubage mul esitada veel üks üleskutse rände- ja varjupaigaleppe teemal. Viimase kümne aasta jooksul ei ole me olnud eesmärgile nii lähedal kui praegu. Olen lootusrikas. Peame selle võimaluse ära kasutama. Kui jõuame selles pakettis kokkuleppele enne aasta lõppu, tähendab see konstruktiivsetele Euroopa-meelsetele tsentristlikele jõududele otsustavat võitu enne Euroopa Parlamendi valimiste aasta algust. Võime näidata, et Euroopa Liidul on lahendused probleemidele, mida meie kodanikud oluliseks peavad.

Head kolleegid!

Meie ülesanne on teha õigeid otsuseid, isegi kui need on rasked. Takistused tuleb ületada ja leida kompromiss. Lõppude lõpuks ongi see ju põhjus, miks me poliitikas osaleme: et võita lahinguid, mille võitmine tundub võimatu – seni, kuni võit on käes. Oleme saanud palju kogemusi ja viinud lõpule suure hulga seadusandlikku tööd.

Euroopa on juba tõestanud, et suudame teed näidata ja vajalikke otsuseid teha. Täna on meil jälle see võimalus.